

BRP
Zawsze akceptuję
projekt. dat. na sejis RP
16.05.2024
projekt z dnia 13.05.20

Uchwała Nr .....

Rady Powiatu Łukowskiego

z dnia .....

w sprawie aktualizacji Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2024.

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 107), w związku z art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. 2024 r., poz. 424) Rada Powiatu Łukowskiego uchwała co następuje:

§ 1

1. Wprowadza się aktualizację Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2024 przyjętego Uchwałą Nr XXI/211/2020 Rady Powiatu Łukowskiego z dnia 18 grudnia 2020 r.
2. Program o zmodyfikowanej treści i nazwie: „Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2021-2024” stanowi załącznik do niniejszej Uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Łukowskiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

RADCA PRAWNY

Agnieszka Pawlik

GLÓWNY SPECJALISTA
Zespół ds. Przeczy Zastępczej
i Pomocy Instytucjonalnej

Edyta Stolarczyk

DYREKTOR
Powiatowego Centrum Pomocy
Rodzinie w Łukowie

Agnieszka Krawczyk

Uzasadnienie

do uchwały Nr ..... Rady Powiatu Łukowskiego z dnia 22 maja 2024 r. w sprawie aktualizacji Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2024.

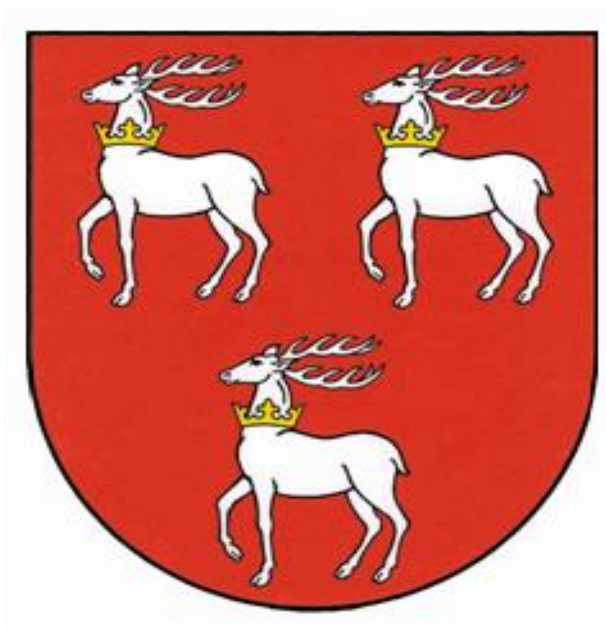
Zgodnie z art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 107), w związku z art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. 2024 r., poz. 424) wprowadzono szereg zmian w dotychczas obowiązujących przepisach dotyczących przeciwdziałania przemocy. W związku ze zmianami w obowiązującej uprzednio ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, istniała konieczność analizy programu pod kątem konieczności dostosowania go do obowiązujących przepisów prawa. Zgodnie z zapisami art. 4 ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej wobec osób stosujących przemoc domową stosuje się przewidziane w ustawie środki mające na celu zapobieganie ich kontaktowaniu się z osobami doznającymi przemocy domowej oraz programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc domową. Mając na względzie powyższe, zmianie powinna ulec nazwa Programu.

Wobec powyższego zasadnym jest podjęcie niniejszej uchwały w celu dostosowania zapisów Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2024 do aktualnego stanu prawnego i aktualizacji jego nazwy na „Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2021-2024” oraz aktualizacji pojęć zawartych w Programie. Jednocześnie należało dokonać aktualizacji podstaw prawnych przedmiotowego Programu.

Mając powyższe na uwadze Zarząd Powiatu wnioskuję o podjęcie niniejszej uchwały.

Załącznik
do Uchwały Nr II/...../2024
Rady Powiatu Łukowskiego
z dnia 22 maja 2024 r.

**POWIATOWY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
DOMOWEJ ORAZ OCHRONY OSÓB
DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ
NA LATA 2021 – 2024**

Łuków – 2024

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	3
I. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU	4
II. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ	5
III. ZAKRES DZIAŁAŃ ORGANÓW ADMINISTRACJI SAMORZĄDOWEJ WOBEC PROBLEMU PRZEMOCY DOMOWEJ.....	7
IV. ZAKRES DZIAŁAŃ POLICJI, PROKURATURY, OCHRONY ZDROWIA ORAZ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH.....	9
V. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ W POWIECIE ŁUKOWSKIM	13
VI. CELE PROGRAMU.....	22
VII. WDRAŻANIE PROGRAMU	25
VIII. ADRESACI PROGRAMU	25
IX. PARTNERZY I REALIZATORZY PROGRAMU.....	26
X. MONITORING PROGRAMU I SPRAWOZDAWCZOŚĆ	26
XI. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	27

WSTĘP

Preambuła ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej wskazuje na fakt, iż przemoc domowa narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności.

Państwo powinno zagwarantować swoim obywatelom ochronę życia w każdym czasie i w każdej sytuacji. Ma dbać o dobro rodziny poprzez uwzględnienie go w swojej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielanie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej. Jedną z takich sytuacji jest występująca przemoc domowa. Przemoc pojawia się w różnych relacjach i jest możliwa wszędzie, gdzie istnieje różnica sił. W przemocy domowej najbardziej istotna jest demonstracja i wykorzystanie siły lub władzy w sposób, który jest krzywdzący dla innych członków rodziny. Szczególną ochroną Rzeczpospolita Polska obejmuje prawa dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Ponadto nikt nie może być poddany torturom ani okrutnemu, nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu i karaniu.

Realizując obowiązek wynikający z art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łukowie opracowało Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2021 – 2024, zwany dalej Programem, który jest zgodny ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Łukowskiego na lata 2021 – 2030.

Zadaniem Programu jest wprowadzenie w życie działań mających na celu z jednej strony podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy domowej oraz promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy, a z drugiej zapewnienie ochrony i udzielanie pomocy osobom dotkniętym przemocą domową, realizacja programów oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową oraz realizacja programów psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową a także upowszechnienie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy zarówno osobom dotkniętym przemocą, jak i stosującym przemoc domową.

Specjalistyczny Ośrodek Poradnictwa Rodzinnego i Interwencji Kryzysowej, jako jednostka organizacyjna pomocy społecznej powiatu łukowskiego od wielu lat podejmuje działania interwencyjne i edukacyjne mające na celu wzrost motywacji instytucji pomocowych

i innych organizacji do wspólnego działania na rzecz ofiar przemocy. Dzięki stale wdrażanym działaniom wzrasta jakość usług oferowanych ofiarom przemocy domowej. Prowadzone są działania profilaktyczne i zapobiegawcze występowaniu przemocy.

I. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. 2024 r. poz. 424)
2. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. 2023 r. poz. 2809, ze zm.)
3. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. 2024 r. poz. 609)
4. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. 2024 r. poz. 145)
5. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. 2022 r. poz. 2230, ze zm.)
6. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 2023 r. poz. 2151)
7. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. 2022 r. poz. 2123, ze zm.)
8. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. 2024 r. poz. 17, ze zm.)
9. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. 2024 r. poz. 37, ze zm.)
10. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2024 r. poz. 566)
11. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. 2024 r. poz. 107)
12. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2023 r. poz. 571)
13. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2023 r. 1870)
14. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 sierpnia 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy domowej (Dz. U. 2023 r. 1827)
15. Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób zatrudnionych w tych ośrodkach (Dz. U. 2023, poz. 1158)
16. Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową (Dz. U. 2023, poz. 1163)
17. Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 22 czerwca 2023 r. w sprawie programów psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy (Dz. U. 2023, poz. 1166).

II. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ

1. DEFINICJA ORAZ CECHY CHARAKTERYSTYCZNE PRZEMOCY DOMOWEJ

Definicja przemocy w art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej stanowi, że jest to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności: narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia, naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę, ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej, istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

W literaturze specjalistycznej przemoc jest definiowana jako zespół atakujących, nadzorujących i kontrolujących zachowań obejmujących przemoc fizyczną, seksualną i emocjonalną. Jest to ciąg zachowań o charakterze zamierzonym i instrumentalnym, których celem jest zniewolenie innej osoby, wyeliminowanie jej suwerennych myśli i działań, podporządkowanie jej żądaniom i potrzebom osoby stosującej przemoc. Przemoc jest zjawiskiem wieloaspektowym, a różne sposoby wyjaśnienia przyczyn przemocy są użyteczne głównie dlatego, że podkreślają różnorodność czynników uwikłanych w występowanie przemocy domowej.

Powszechnie przyjmuje się, że przemoc jest to działanie:

a) intencjonalne i skierowane przeciwko innym członkom rodziny - to zamierzone działanie lub zaniechanie mające na celu całkowitą kontrolę nad osobami doznającymi przemocy;

b) naruszające prawa i dobra osobiste osób doznających przemocy – osoba stosująca przemoc wykorzystując swoją przewagę narusza podstawowe prawa człowieka, np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku;

c) wykorzystujące wyraźną asymetrię sił – osoba doznająca przemocy jest słabsza, a osoba stosująca przemoc jest silniejsza;

d) powodujące ból i cierpienie – osoba stosująca przemoc naraża zdrowie i życie osoby doznającej przemocy na poważne szkody, co powoduje mniejszą zdolność do samoobrony.

2. RODZAJE PRZEMOCY:

Przemoc domowa może przybierać różne formy i dokonywać się przy pomocy różnych instrumentów:

a) przemoc fizyczna to naruszanie nietykalności fizycznej, jest intencjonalnym zachowaniem powodującym uszkodzenie ciała lub niosącym takie ryzyko, np.: popychanie, szarpanie, ciągnięcie, szturchanie, klepanie, klapsy, ciągnięcie za uszy, włosy, szczypanie, kopanie, bicie ręką, pięścią, uderzenie w twarz - tzw. "policzek", przypalanie papierosem, duszenie, krępowanie ruchów, itp.;

b) przemoc psychiczna to naruszenie godności osobistej, jest aktem słownym na dobre samopoczucie drugiej osoby, prowadzi do zniszczenia pozytywnego obrazu własnej osoby, wykorzystuje mechanizmy psychologiczne, np. obrażanie, wyzywanie, osądzanie, ocenianie, wyśmiewanie, ciągłe krytykowanie, straszenie, szantażowanie, grożenie, nieliczenie się z uczuciami, krzyczenie, oskarżanie, obwinianie, oczernianie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, narzucanie własnych poglądów, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, stosowanie gróźb, szantażowanie. Przemoc psychiczna jest najczęstszą formą przemocy i jest trudna do udowodnienia.

c) przemoc seksualna to naruszenie intymności, polega na zmuszaniu osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić. Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły lub emocjonalnym szantażu, np. wymuszanie pożycia, gwałt, zmuszanie do niechcianych praktyk seksualnych, nieliczenie się z życzeniami partnerki/partnera, komentowanie szczegółów anatomicznych, ocenianie sprawności seksualnej, wyglądu, itp.

d) przemoc ekonomiczna to naruszenie własności, prowadzi do całkowitego uzależnienia finansowego od osoby stosującej przemoc, wiąże się z celowym niszczeniem czyjejs własności, pozbawianiem środków lub stwarzaniem warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby, np. poprzez odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy, niezaspokajanie podstawowych potrzeb materialnych rodziny, okradanie, zaciąganie pożyczek "na wspólne konto" i zmuszanie do zaciągania pożyczek wbrew woli współmałżonka, niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, używanie rzeczy bez pozwolenia, zabieranie pieniędzy, przeglądanie dokumentów, korespondencji, dysponowanie czyjąs własnością, sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia, zmuszanie do spłacania długów, itp.

Zaniedbanie to naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich. Jest formą przemocy ekonomicznej i oznacza np.: niedawanie środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, nieudzielenie pomocy, uniemożliwianie dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka, itp.;

3. CYKL PRZEMOCY

Przemoc domowa związana jest z tendencją do powtarzania się według zauważalnej prawidłowości. Cykl przemocy składa się zwykle z trzech powtarzających się faz:

- faza budowania napięcia – jest to początek cyklu, który charakteryzuje się wzrostem napięcia i natężenia sytuacji konfliktowych. Osoby doznające przemocy określają tę fazę mianem ciszy przed burzą;
- faza eskalacji – faza gwałtownej przemocy, zagrażającej zdrowiu i życiu osoby doznającej przemocy, następuje wybuch gniewu i wyładowanie agresji. W tej fazie najczęściej osoby te podejmują decyzję o szukaniu pomocy;
- faza miodowego miesiąca – jest to faza skruchy ze strony osoby stosującej przemoc, okazywania żalu, jednak bez specjalistycznej pomocy kończy się to nawrotem przemocy spowodowanym ponownym wzrostem napięcia u osoby stosującej przemoc. W konsekwencji stosowanie przemocy może powodować zaburzenia psychiczne, zaburzenia psychosomatyczne, urazy, problemy z nauką, uzależnienia, a nawet samobójstwa.

III. ZAKRES DZIAŁAŃ ORGANÓW ADMINISTRACJI SAMORZĄDOWEJ WOBEC PROBLEMU PRZEMOCY DOMOWEJ

1. ZADANIA POWIATU

Zgodnie z art. 6 ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej do zadań własnych powiatu należy:

1. Opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej.
2. Opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową.
3. Zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia.
4. Zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

W ramach zadań z zakresu administracji rządowej w oparciu o art. 6 ust. 4 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej powiat realizuje poniższe zadania:

1. Tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej.
2. Opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.
3. Opracowywanie i realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.
4. Wydawanie zaświadczeń o zgłoszeniu się osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach, o których mowa w pkt 2 i 3, oraz o ich ukończeniu.

Zadania powiatu w powyższym zakresie realizowane są przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łukowie i Specjalistyczny Ośrodek Poradnictwa Rodzinnego i Interwencji Kryzysowej w Łukowie.

2. ZADANIA WŁASNE GMINY

Zadania własne gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej reguluje art. 6 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Zadania skupione są na tworzeniu gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym:

1. Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej.
2. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową.
3. Zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia.
4. Tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

3. ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY

Zespół interdyscyplinarny jest powoływany przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta. Realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej.

W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele:

- jednostek organizacyjnych pomocy społecznej;
- gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych;
- policji;
- oświaty;
- ochrony zdrowia;
- organizacji pozarządowych;
- kuratorzy sądowi;
- przedstawiciele Żandarmerii Wojskowej, jeżeli Żandarmeria Wojskowa złoży taki wniosek do wójta, burmistrza albo prezydenta miasta w związku z zamieszkiwaniem na obszarze gminy żołnierza pełniącego czynną służbę wojskową;
- w skład zespołu interdyscyplinarnego mogą wchodzić także prokuratorzy oraz przedstawiciele innych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

Do zadań zespołu interdyscyplinarnego należy tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności przez:

- diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;
- inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;
- inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;
- monitorowanie procedury "Niebieskie Karty";
- przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3, oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust. 5a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej;
- kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;
- składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. - Kodeks wykroczeń, polegającego na niestosowaniu się do obowiązków przez osoby stosujące przemoc domową skierowane do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych lub programach psychologiczno-terapeutycznych.

IV. ZAKRES DZIAŁAŃ POLICJI, PROKURATURY, OCHRONY ZDROWIA ORAZ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH.

1. POLICJA

Policja jest jedną z instytucji, które mogą wnieść swój wkład w to, aby przemoc domowa spotkała się ze społecznym potępieniem. Policja jest pierwsza na miejscu zdarzenia, pierwsza ma kontakt z osobą stosującą przemoc i osobą doznającą przemocy. Przez to indywidualna reakcja funkcjonariuszy jest jednocześnie miernikiem instytucjonalnej reakcji wobec osoby stosującej przemoc i osoby doznającej przemocy. Podstawę działania instytucji stanowi ustawa o Policji, której art. 1 ust. 1

wskazuje, iż policja przeznaczona jest „do ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz do utrzymywania bezpieczeństwa i porządku publicznego”.

Do działań Policji, chroniących osoby doznające przemocy domowej, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa należą, m.in. prawo:

- zatrzymania osoby stosującej przemoc domową,
- wydania wobec osoby stosującej przemoc domową, stwarzającej zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby doznającej tej przemocy, nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia i zakaz zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia,
- wydania wobec osoby stosującej przemoc domową stwarzającej zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby doznającej tej przemocy, zakazu zbliżania się do tej osoby na wyrażoną w metrach odległość („zakaz zbliżania”) lub zakazu kontaktowania się z osobą doznającą przemocy domowej („zakaz kontaktowania”),
- wydania wobec osoby stosującej przemoc domową, stwarzającej zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby doznającej tej przemocy, zakazu wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, obiektu sportowego lub miejsca pracy i przebywania na tym terenie („zakaz wstępu”), chyba że osoba stosująca przemoc jest tam zatrudniona lub pobiera naukę.

Policjant, w przypadku wydania nakazu i zakazu, zakazu zbliżania, zakazu kontaktowania lub zakazu wstępu, informuje osobę doznającą przemocy domowej o:

1) możliwości i sposobie złożenia żądania, aby sąd zobowiązał osobę stosującą przemoc domową do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, wydał zakaz zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, zakaz zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej, zakaz kontaktowania się z osobą doznającą przemocy domowej lub zakaz wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, lub obiektu sportowego, do których uczęszcza osoba doznająca przemocy domowej, miejsca pracy lub innego miejsca, w którym zwykle lub regularnie przebywa osoba doznająca przemocy domowej, i przebywania na tym terenie, o których mowa w przepisach ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej;

2) obowiązku wszczęcia przez organy ścigania, niezależnie od wydanego nakazu i zakazu, zakazu zbliżania, zakazu kontaktowania lub zakazu wstępu, postępowania karnego w związku z popełnieniem ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy i możliwości stosowania w toku prowadzonego postępowania środków zapobiegawczych, o których mowa w przepisach Kodeksu postępowania karnego;

3) możliwości uzyskania wsparcia we właściwym miejscowo ośrodku pomocy społecznej, specjalistycznym ośrodku wsparcia dla osób doznających przemocy domowej i innych placówkach świadczących pomoc osobom doznającym przemocy domowej;

4) całodobowym ogólnopolskim telefonie dla osób doznających przemocy domowej;

5) możliwości uzyskania pomocy udzielanej przez podmioty, które otrzymały dotacje z Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej, o którym mowa w przepisach Kodeksu karnego wykonawczego, oraz danych teleadresowych, najbliższych miejscowo dla osoby doznającej przemocy domowej, siedzib tych podmiotów i innych niezbędnych danych kontaktowych tych podmiotów.

2. Policjant, w przypadku wydania nakazu i zakazu, zakazu zbliżania, zakazu kontaktowania lub zakazu wstępu, informuje osobę doznającą przemocy domowej o możliwości przekazania jej danych osobowych najbliższemu miejscowo podmiotowi, o którym mowa w pkt 5, w celu udzielenia pomocy, chyba że osoba ta nie wyrazi na to zgody.

3. Policjant, w przypadku wydania nakazu i zakazu, zakazu zbliżania, zakazu kontaktowania lub zakazu wstępu, poucza osobę stosującą przemoc domową o przekazaniu jej danych właściwemu ze względu na miejsce jej pobytu Powiatowemu Centrum Pomocy Rodzinie w celu podjęcia działań pozostających we właściwości powiatu na podstawie przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, chyba że osoba ta nie wyrazi zgody.

4. Policjant, w przypadku wydania nakazu i zakazu, zakazu zbliżania, zakazu kontaktowania lub zakazu wstępu, poucza osobę stosującą przemoc domową o przyczynach ich wydania, o możliwości i sposobie złożenia zażalenia, a także, w przypadku wydania nakazu i zakazu - informuje o danych teleadresowych właściwych miejscowo placówek zapewniających miejsca noclegowe oraz placówek prowadzących programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc domową lub programy psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc domową.

2. PROKURATURA

Prokuratura wydaje wytyczne dla policji i ma największy wpływ na jej działania oraz właściwe ukierunkowanie postępowania przygotowawczego. Wiedza prokuratora na temat specyfiki zjawiska przemocy domowej jest ważna w celu zapewnienia bezpieczeństwa osobom pokrzywdzonym i pociągnięcia do odpowiedzialności tych, którzy stosują przemoc wobec najbliższych. Od podejścia organów ścigania zależy również, czy i w jakim stopniu osoba pokrzywdzona będzie konsekwentna wobec osoby stosującej przemoc domową, nastawiona na współpracę z organami ścigania i wymiaru sprawiedliwości. Osoby poszkodowane na skutek przemocy domowej, a także świadkowie mogą złożyć w prokuraturze bądź na policji zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu lub na wniosek (dotyczy to przestępstw ściganych na wniosek osoby poszkodowanej). W Polsce obowiązuje społeczny obowiązek zawiadamiania o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu

(art. 304 § 1 k.p.k.), dlatego każdy kto ma wiedzę o takim przestępstwie powinien zawiadomić odpowiedni organ (np. Policja, Prokuratura).

W przypadku uzasadnionego podejrzenia, że popełniono przestępstwo, prokuratura wspólnie z policją ma obowiązek:

- wszczęcia postępowania przygotowawczego mającego na celu sprawdzenie czy faktycznie popełniono przestępstwo;
- wyjaśnienia okoliczności czynu;
- zebrania i zabezpieczenia dowodów;
- ujęcia osoby stosującej przemoc;
- w uzasadnionym przypadku zastosować środek zapobiegawczy wobec osoby stosującej przemoc w postaci dozoru policyjnego czy tymczasowego aresztowania.

3. OCHRONA ZDROWIA

Głównym zadaniem systemu ochrony zdrowia jest ochrona zdrowia pacjenta. Zjawisko przemocy domowej kwalifikuje się do zakresu sytuacji objętych świadczeniami zdrowotnymi, ponieważ bardzo często towarzyszą mu wyraźne uszkodzenia zdrowia psychofizycznego.

W dziedzinie pomocy osobom doznającym przemocy domowej, oprócz zadań podstawowych, takich jak na przykład udzielenie pomocy medycznej, istotne jest:

- rozpoznanie sygnałów świadczących o występowaniu przemocy, szczególnie gdy osoby doznające przemocy bądź świadkowie próbują ukryć ten fakt;
- umiejętność przeprowadzenia rozmowy umożliwiającej rozpoznanie form przemocy i częstotliwości jej występowania;
- poinformowanie osób doznających przemocy o możliwościach szukania pomocy;
- wystawienie na prośbę poszkodowanych zaświadczenia lekarskiego o stwierdzonych obrażeniach;
- poinformowanie osób doznających przemocy o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji, w przypadku stwierdzenia takiej konieczności lub na prośbę poszkodowanych powiadomienie innych służb np. policji, pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych;
- w przypadku stwierdzenia podczas badania lub podejrzenia popełnienia przestępstwa, np. śladów ciężkiego uszkodzenia ciała, śladów podejrzanych oparzeń, wykorzystania seksualnego, powiadomienie organów ścigania.

4. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

W środowiskach lokalnych powstają oraz działają organizacje pozarządowe, które specjalizują się w udzielaniu pomocy osobom doznającym przemocy domowej.

W ramach swojej działalności oferują m.in.: pomoc psychologiczną w grupie i kontakcie indywidualnym, pomoc prawną, w tym pisanie pozwów i wniosków, pomoc socjalną, grupy wsparcia, grupy samopomocowe, pomoc socjoterapeutyczną dla dzieci, udział w pracach zespołów pomagających osobom doznającym przemocy, np. przy gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych czy ośrodku pomocy społecznej. Ważnym aspektem działalności organizacji pozarządowych jest zapewnianie osobom doznającym przemocy całodobowej opieki, w sytuacji gdy nie jest możliwe przebywanie ich w miejscu zamieszkania.

V. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ W POWIECIE ŁUKOWSKIM

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej nakłada na przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia obowiązek prowadzenia procedury „Niebieskie Karty”. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej.

Procedura wszczynana jest w sytuacji, gdy dany podmiot w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych powziął podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy domowej. Przy założeniu Niebieskiej Karty osoba pokrzywdzona otrzymuje formularz z informacjami, gdzie dodatkowo może otrzymać pomoc.

Po założeniu Niebieskiej Karty przez służby, karta jest przekazywana do zespołu interdyscyplinarnego. Wypełniony formularz „Niebieska Karta” jest przekazywany grupie diagnostyczno – pomocowej. Po zapoznaniu się z kartą grupa zaprasza osobę doznającą przemocy na spotkanie, na którym w jej obecności dokonuje analizy sytuacji w związku z podejrzeniem stosowania przemocy domowej i we współpracy z osobą doznającą przemocy domowej opracowuje indywidualny plan pomocy w celu poprawy sytuacji życiowej tej osoby oraz w jej środowisku domowym, albo rozstrzyga o braku zasadności podejmowania działań. W kolejnym etapie grupa diagnostyczno - pomocowa wzywa osobę, co do której istnieje podejrzenie stosowania przemocy na rozmowę dotyczącą konsekwencji stosowania przemocy. Po wezwaniu osoby stosującej przemoc domową, w jej obecności grupa dokonuje analizy sytuacji w związku z podejrzeniem stosowania przemocy domowej i na podstawie informacji zawartych w formularzu "Niebieska Karta " dokonuje ustaleń dotyczących dalszych działań, zobowiązując osobę stosującą przemoc domową do ich realizacji w celu zmiany jej postępowania. Po przeprowadzeniu rozmów z osobami, których dotyczy Niebieska Karta plan pomocy jest realizowany.

Dane ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu łukowskiego dotyczące procedury Niebieskiej Karty

Nazwa gminy	Niebieska Karta – liczba rodzin dotkniętych przemocą w poszczególnych gminach Powiatu Łukowskiego w 2019 roku	Liczba wszczętych procedur Niebieska Karta przez zespół interdyscyplinarny	Liczba powołanych grup roboczych	Liczba skierowanych zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa w związku z prowadzonymi procedurami Niebieska Karta	Liczba osób skierowanych na przymusowe leczenie odwykowe przez GKRPA
Miasto Łuków	108	126	98	0	1
Miasto Stoczek Łukowski	4	4	14	0	0
Gmina Krzywdą	27	19	57	0	8
Gmina Adamów	15	0	1	0	1
Gmina Łuków	77	45	45	0	0
Gmina Serokomla	12	8	4	0	0
Gmina Stanin	39	32	33	3	8
Gmina Stoczek Łukowski	24	0	20	6	0
Gmina Trzebieszów	15	15	15	0	2
Gmina Wojcieszków	16	0	6	0	1
Gmina Wola Mysłowska	10	10	14	0	0
Razem	347	259	307	9	21

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji udostępnionych przez ośrodki pomocy społecznej

Wykaz podmiotów wspierających osoby i rodziny zagrożone i dotknięte przemocą w powiecie łukowskim:

1. Specjalistyczny Ośrodek Poradnictwa Rodzinnego i Interwencji Kryzysowej w Łukowie
2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łukowie
3. Prokuratura Rejonowa w Łukowie
4. Komenda Powiatowa Policji w Łukowie
5. Sąd Rejonowy w Łukowie
6. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Łukowie
7. Zespoły interdyscyplinarne funkcjonujące w poszczególnych gminach
8. Ośrodek Pomocy Społecznej/Centrum Usług Społecznych
9. Instytucje ochrony zdrowia
10. Organizacje pozarządowe.

1. DANE KOMENDY POWIATOWEJ POLICJI W ŁUKOWIE

Dane Komendy Powiatowej Policji w Łukowie za rok 2018 i 2019 dotyczące wykroczeń Kodeksu Karnego związanych z przemocą domową

Rodzaj postępowania	Wszczętych		Stwierdzonych		Zakończonych	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Groźba karalna (z art. 190 k.k.)	28	31	14	13	29	29
Zmuszanie do określonych zachowań (z art. 191 k.k.)	3	0	2	0	3	0
Zgwałcenie (art. 197 k.k.)	5	4	1	2	5	7
Obcowanie płciowe z osobą poniżej 15 lat (z art. 200 k.k.)	2	3	0	1	4	2
Znęcanie się nad rodziną (z art. 207 k.k.)	83	96	53	51	84	94
Rozpijanie małoletniego (z art. 208 k.k.)	0	1	0	0	0	1
Uchylanie się od płacenia alimentów (z art. 209 k.k.)	318	182	251	126	325	194
Porzucenie osoby poniżej 15 lat lub nieporadnej, spowodowanie śmierci w wyniku porzucenia (z art. 210 k.k.)	0	0	0	0	0	0
Uprorowadzenie spod opieki lub zatrzymanie małoletniego lub osoby nieporadnej (z art. 211 k.k.)	0	0	0	0	0	0
Naruszenie nietykalności cielesnej (z art. 217 k.k.)	0	2	0	1	0	2

Z analizy danych uzyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Łukowie wynika, że wśród prowadzonych postępowań zarówno w 2018 jak i 2019 roku w ramach wykroczeń Kodeksu Karnego związanych z przemocą domową najczęściej prowadzono postępowania w kierunku uchylania się od płacenia alimentów, znęcania się nad rodziną oraz stosowania gróźb karalnych. Liczba interwencji domowych na terenie powiatu w 2019 roku znacznie wzrosła w porównaniu z rokiem 2018, także interwencji związanych bezpośrednio z przemocą domową było więcej w 2019 roku. Należy podkreślić, że większą grupę osób stosujących przemoc stanowią mężczyźni. Ponadto z danych KPP w Łukowie wynika, że większość osób stosujących przemoc domową znajduje się pod wpływem alkoholu. W grupie tej prawie 99% sprawców to mężczyźni. Analiza zamieszczonych poniżej danych pozwala zaobserwować, iż nasila się problem przemocy domowej, w wyniku której pokrzywdzone zostają dzieci. Znacznie wzrosła liczba dzieci pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej w 2019 roku w stosunku do 2018 roku.

Dane Komendy Powiatowej Policji w Łukowie za 2018 i 2019 rok dotyczące interwencji domowych związanych z przemocą

Interwencje domowe wiązane z przemocą	2018	2019
1. Liczba przeprowadzonych interwencji domowych na terenie powiatu: ogółem	2380	2633
w tym dotyczących przemocy domowej /procedura Niebieskich Kart /	378	391
2. Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej: ogółem	452	469
w tym: kobiety	345	353
w tym: mężczyźni	73	53
małoletni	34	63
3. Liczba sprawców przemocy domowej: ogółem	381	395
w tym: kobiety	15	14
w tym: mężczyźni	366	381
w tym: nieletni	0	0
4. Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu: ogółem	221	286
w tym: kobiety	3	4
w tym: mężczyźni	218	282
w tym: nieletni	0	0

Przedstawione poniżej tabele obrazują skalę zagrożenia przestępczością na terenie powiatu łukowskiego z uwzględnieniem podziału na osoby dorosłe i nieletnich w latach 2017-2019.

ZAGROŻENIE PRZESTĘPCZOŚCIĄ NA TERENIE POWIATU ŁUKOWSKIEGO

Kategoria	2017	2018	2019	2018/2019 +/-	2019 rok wykrywalność
przestępstwa ogółem	1248	1164	1387	+223	87,9
przestępstwa ogółem bez niealimentacji	1178	913	1261	+348	86,7
przestępstwa kryminalne	605	683	661	-22	85,6
przestępstwa kryminalne bez niealimentacji	535	432	535	+103	82,2
niealimentacja	70	251	126	-125	100
„7 kategorii” poz. 1-7	236	196	202	+6	62,8
1 bójka i pobicie	18	13	9	-4	100
2 kradzież	81	66	90	+24	61,1
3 kradzież samochodu	11	5	6	+1	66,7
4 kradzież z włamaniem	72	49	41	-8	31,7
5 rozboje	3	7	4	-3	100
6 uszkodzenie rzeczy	34	36	30	-6	66,7
7 uszczerbek na zdrowiu	17	20	22	+2	100
zabójstwo	3	1	0	-1	-

zwałcenie	4	1	2	+1	100
narkotyki	60	41	90*	+49*	96,7
gospodarcze	288	208	389	+181	83,5
korupcyjne	54	2	72	+70	100
wypadki drogowe	63	60	76	+16	100
nietrzeźwi kierujący	208	172	179	+7	100
znęcanie się nad rodziną	63	53	51	-2	100

Źródło: dane KPP w Łukowie

ZAGROŻENIE PRZESTĘPCZOŚCIĄ NA TERENIE POWIATU ŁUKOWSKIEGO - NIELETNI

Kategoria		2017	2018	2019
przestępstwa ogółem		11	20	17
przestępstwa ogółem bez niealimentacji		11	20	17
przestępstwa kryminalne		8	19	14
przestępstwa kryminalne bez niealimentacji		8	19	14
niealimentacja		0	0	0
„7 kategorii” poz. 1-7		6	14	11
1	bójka i pobicie	2	2	2
2	kradzież	0	3	1
3	kradzież samochodu	0	0	0
4	kradzież z włamaniem	1	9	1
5	rozboje	0	0	0
6	uszkodzenie rzeczy	1	0	3
7	uszczerbek na zdrowiu	2	0	1
zabójstwo		0	0	0
zwałcenie		0	0	0
narkotyki		1	1	1
gospodarcze		1	0	1
korupcyjne		0	0	0
wypadki drogowe		1	0	1
nietrzeźwi kierujący		0	1	1
znęcanie się nad rodziną		0	0	0

Źródło: dane KPP w Łukowie

2. DANE PROKURATURY REJONOWEJ W ŁUKOWIE

Informacje udostępnione przez Prokuraturę Rejonową w Łukowie wskazują na znaczny wzrost w 2019 roku ilości zarejestrowanych spraw związanych z przemocą domową w stosunku do roku 2018. Wśród prowadzonych postępowań przeważają wynikające z przemocy fizycznej i psychicznej. Zarówno w 2018 jak i 2019 roku nie prowadzono spraw związanych z przemocą ekonomiczną. W 2018 i w 2019 roku 24 % postępowań zakończyło się aktem oskarżenia.

Dane Prokuratury Rejonowej w Łukowie za rok 2018 i 2019 dotyczące prowadzonych Postępowań związanych z przemocą

Liczba zarejestrowanych spraw (ogółem):	2018 rok	2019 rok
		168
w tym związanych z przemocą fizyczną i psychiczną	161	207

ekonomiczną	0	0
seksualną	7	5
Zakończono (ogółem):	156	195
w tym związanych z przemocą fizyczną i psychiczną	150	190
ekonomiczną	0	0
seksualną	6	5
w tym z aktem oskarżenia:	40	51
Zakończone skierowaniem wniosku o warunkowe umorzenie postępowania karnego	1	0
Zakończone umorzeniem w tym:		
na podstawie art. 17 § 1 pkt 1 kpk	29	23
na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 kpk	8	23
na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 kpk	0	2
na podstawie art. 17 § 1 pkt 5 kpk	0	0
na podstawie art. 17 § 1 pkt 10 kpk	6	0
na podstawie art. 322 § 1 kpk	0	0
Zakończone odmową wszczęcia postępowania (wobec braku znamion czynu zabronionego lub wobec braku danych ostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia przestępstwa)	69	92
Zakończone w inny sposób:	3	4

3. SPECJALISTYCZNY OŚRODEK PORADNICTWA RODZINNEGO I INTERWENCJI KRYZYSOWEJ W ŁUKOWIE

W oparciu o art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, do zadań Ośrodka jako jednostki organizacyjnej powiatu należy:

- realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej;
- opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową;

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez Ośrodek należy w szczególności:

- opracowywanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową;
- opracowywanie i realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
- wydawanie zaświadczeń o zgłoszeniu się osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach, o których mowa w pkt 2 i 3, oraz o ich ukończeniu.

Ośrodek świadczy specjalistyczne usługi i udziela wsparcia osobom, rodzinom i społecznościom doświadczającym przemocy lub znajdującymi się w innej sytuacji kryzysowej w celu zniwelowania powstawania lub pogłębiania się dysfunkcji u tych osób.

Rodzaje wsparcia udzielonego przez Ośrodek w 2018 i 2019 roku

Rodzaj udzielonego wsparcia	2018 rok	2019 rok
Poradnictwo rodzinne i w zakresie interwencji kryzysowej (liczba udzielanych porad), w tym:	132	112
psychologicznych	93	75
pedagogicznych	0	0
prawnych	39	37
Liczba osób, którym udzielono porad psychologicznych	56	41
Liczba osób, którym udzielono porad pedagogicznych	0	0
Liczba osób, którym udzielono porad prawnych	26	27
Liczba osób uczestniczących w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc	11	0
Liczba osób, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc	1	0
Zajęcia profilaktyczno-edukacyjne dla uczniów łukowskich szkół ponadgimnazjalnych	26 klas / 592 uczniów	39 klas / 925 uczniów

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji udostępnionej przez SOPRiK w Łukowie

Dane dotyczące Specjalistycznego Ośrodka Poradnictwa Rodzinnego i Interwencji Kryzysowej w Łukowie

	2017 rok	2018 rok	2019 rok
Liczba osób korzystających	91	76	67
Kadra placówki	5 osób / 1,5 etatu	6 osób / 2 etaty	6 osób / 2 etaty
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówki (w zł)	82 436,41	87 595,26	100 750,86

4. MIEJSKIE/GMINNE OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ I CENTRA USŁUG SPOŁECZNYCH

Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gmin. W szczególności zadania te obejmują:

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową;
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- wspieranie zatrudnienia socjalnego przez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

Realizacja powyższych zadań jest prowadzona w postaci uchwalonego przez radę gminy gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, który stanowi część strategii rozwiązywania problemów społecznych i który uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, określone w Narodowym Programie Zdrowia. Elementem gminnego programu mogą być również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym. Gminny program jest realizowany przez ośrodek pomocy społecznej albo centrum usług społecznych lub inną jednostkę wskazaną w tym programie. W celu realizacji gminnego programu wójt (burmistrz, prezydent miasta) może powołać pełnomocnika. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) powołuje gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności inicjującą wymienione wyżej działania oraz podejmującą czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego.

Na terenie powiatu łukowskiego działa dziewięć Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz dwie Miejskie Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W latach 2018-2019 Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych z terenu powiatu łukowskiego skierowały na przymusowe leczenie 21 osób.

Dane dotyczące liczby osób i dzieci dotkniętych przemocą domową w powiecie łukowskim w latach 2017-2019

	2017	2018	2019
Liczba osób/dzieci dotkniętych przemocą	865/203	860/175	717/132
fizyczną	372/3	367/10	307/5
psychiczną	701/91	641/60	530/49
seksualną	1/0	0/0	0/1
ekonomiczną	29/0	28/0	19/0

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji udostępnionych przez ośrodki pomocy społecznej

Niepokojącym zjawiskiem jest liczba osób doznających przemocy domowej. W 2019 roku zmalała w stosunku do 2017 i 2018 roku liczba osób/dzieci, które zostały dotknięte przemocą domową, jednak liczba ta nadal utrzymuje się na wysokim poziomie. Szczególnie częstą formą stosowania przemocy, zarówno wobec osób dorosłych jak i dzieci jest przemoc psychiczna i fizyczna.

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób, które skorzystały ze specjalistycznego poradnictwa rodzinnego w związku z przemocą domową w ośrodkach pomocy społecznej na terenie powiatu łukowskiego w latach 2017-2019.

Specjalistyczne poradnictwo w związku z przemocą domową na terenie Powiatu Łukowskiego	2017 rok	2018 rok	2019 rok
Liczba osób/dzieci które skorzystały z poradnictwa	499/14	431/19	433/12
w tym sprawcy przemocy:	80/0	72/0	70/0
w tym ofiary przemocy:	405/11	337/8	327/4
Liczba udzielonych porad prawnych	142/0	170/0	156/1
Liczba udzielonych porad psychologicznych	253/3	309/6	278/7
Liczba osób skierowanych na terapię dla sprawców przemocy domowej	7/0	9/0	12/0

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji udostępnionych przez ośrodki pomocy społecznej

Z danych udostępnionych przez ośrodki pomocy społecznej wynika, że w zdecydowanej większości z poradnictwa korzystają osoby doznające przemocy. Liczba udzielonych porad prawnych i psychologicznych wzrosła w 2018 roku, a w 2019 roku nieznacznie zmalała w stosunku do 2018 roku. Nadal niewielka jest liczba osób skierowanych na terapię dla osób stosujących przemoc domową.

VI. CELE PROGRAMU

CEL GŁÓWNY: PODNIESIENIE POZIOMU SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ NA RZECZ PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ W POWIECIE ŁUKOWSKIM.

1. Cel szczegółowy:

Zwiększenie wiedzy na temat zjawiska przemocy domowej wśród mieszkańców powiatu łukowskiego.

Działania:

1. Przeprowadzenie kampanii informacyjnej poświęconej przeciwdziałaniu przemocy domowej poprzez udostępnianie ulotek informacyjnych związanych z przemocą domową.
2. Zamieszczanie w prasie lokalnej informacji dotyczących zjawiska przemocy domowej.
3. Rozpowszechnianie informacji o instytucjach działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.
4. Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy specjalistycznej na stronie internetowej, w miejscach ogólnie dostępnych oraz podczas lokalnych kampanii społecznych.
5. Prowadzenie zajęć edukacyjnych z zakresu przemocy dla młodzieży szkół średnich.

Przewidywane rezultaty:

- zwiększenie dostępu do informacji;
- podniesienie poziomu wiedzy mieszkańców powiatu w zakresie skutków stosowania przemocy domowej;
- zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy domowej;
- rozpowszechnienie prawidłowych wzorców funkcjonowania rodziny wśród jak najszerszej liczby odbiorców;
- wzrost zaangażowania mieszkańców powiatu w problematykę przeciwdziałania przemocy domowej.

Wskaźniki:

- liczba udostępnionych ulotek dotyczących występowania przemocy domowej;
- liczba kampanii informacyjno – promocyjnych dotyczących przemocy domowej.

2. Cel szczegółowy:

Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Działania:

1. Opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia metod wychowawczych bez użycia przemocy w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową.
2. Współpraca ze szkołami z terenu powiatu łukowskiego w celu organizowania zajęć profilaktycznych z zakresu przemocy, w tym prowadzenie spotkań edukacyjnych przełamujących mity i stereotypy na temat przemocy domowej.
3. Współpraca ze szkołami z terenu powiatu łukowskiego w zakresie realizacji programów zapobiegających agresji i przemocy w szkole.

Przewidywane rezultaty:

- zwiększenie skuteczności i dostępności pomocy;
- zwiększenie świadomości rodziców w zakresie prawidłowych metod wychowawczych;
- rozwój prawidłowych zachowań oraz ograniczenie zjawiska przemocy u dzieci i młodzieży;
- spadek liczby przypadków przemocy domowej;
- nabycie umiejętności rozwiązywania sytuacji trudnych.

Wskaźniki:

- liczba programów promujących prawidłowe metody wychowawcze oraz liczba prelekcji i pogadanek dla rodziców;
- liczba przeprowadzonych zajęć profilaktycznych dla dzieci i młodzieży.

3. Cel szczegółowy:

Zwiększenie dostępu do specjalistycznego poradnictwa oraz wsparcia dla osób doznających przemocy.

Działania:

1. Prowadzenie poradnictwa psychologicznego dla osób doznających przemocy.
2. Prowadzenie poradnictwa prawnego dla osób doznających przemocy.
3. Organizowanie specjalistycznych terapii dla osób doznających przemocy.
4. Rozwój systemu współpracy między instytucjami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

Przewidywane rezultaty:

- szeroka dostępność do nieodpłatnego wsparcia dla osób doznających przemocy, poradnictwa psychologicznego oraz prawnego;
- zwiększenie dostępu do terapii dla osób doznających przemocy;
- usprawnianie procedur wymiany informacji przez instytucje w obszarze przemocy domowej;

- zacieśnienie systemu współpracy między instytucjami i organizacjami pozarządowymi.

Wskaźniki:

- liczba ofiar przemocy korzystających z poradnictwa psychologicznego i prawnego;
- liczba osób korzystających ze specjalistycznych terapii dla osób doznających przemocy.

4. Cel szczegółowy:

Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.

Działania:

1. Opracowanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.
2. Badanie efektywności programów korekcyjno-edukacyjnych adresowanych do osób stosujących przemoc domową poprzez monitorowanie ich zachowań przez okres roku po ukończeniu programu korekcyjno – edukacyjnego.
3. Opracowanie i realizacja programów psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.

Przewidywane rezultaty:

- zmniejszenie zjawiska przemocy poprzez nabycie umiejętności opanowania własnych emocji przez osoby stosujące przemoc domową oraz pracę nad sobą;
- podniesienie świadomości zachowań agresywnych u osób stosujących przemoc domową;

Wskaźniki:

- liczba zrealizowanych programów korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową;
- liczba osób stosujących przemoc domową uczestniczących w programach korekcyjno – edukacyjnych;
- liczba osób stosujących przemoc domową, które ukończyły programy korekcyjno – edukacyjne;
- liczba zrealizowanych programów psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
- liczba osób stosujących przemoc domową uczestniczących w programach psychologiczno-terapeutycznych;
- liczba osób stosujących przemoc domową, które ukończyły programy psychologiczno – terapeutyczne.

5. Cel szczegółowy:

Wzmacnianie kompetencji zawodowych osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Działania:

1. Prowadzenie wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą domową i osobami stosującymi przemoc domową.
2. Podnoszenie kompetencji pracowników instytucji wykonujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Przewidywane rezultaty:

- wzrost liczby osób profesjonalnie przygotowanych do pomocy rodzinom z problemem przemocy;
- wzrost efektywności udzielania pomocy osobom dotkniętymi przemocą domową i stosującym przemoc domową;

Wskaźniki:

- liczba osób podnoszących kwalifikacje z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

VII. WDRAŻANIE PROGRAMU

Koordynatorem realizacji Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w latach 2021 - 2024 jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łukowie.

Program zakłada przeciwdziałanie przemocy domowej we współpracy z lokalnymi samorządami, instytucjami, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami, które zajmują się sprawami przeciwdziałania przemocy domowej.

VIII. ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do:

1. Osób doświadczających przemocy domowej:
  - współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych,
  - dzieci,
  - osób starszych,
  - osób niepełnosprawnych.
2. Osób stosujących przemoc domową.
3. Świadków przemocy domowej.
4. Przedstawicieli władz lokalnych, instytucji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy osobom zagrożonym, bądź dotkniętym przemocą domową, m. in. pracowników socjalnych, policjantów,

członków zespołów interdyscyplinarnych, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

5. Społeczności lokalnej powiatu.

IX. PARTNERZY I REALIZATORZY PROGRAMU

Zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej powinny być prowadzone we wszystkich jednostkach na terenie powiatu, które w ramach swoich działań zajmują się przeciwdziałaniem przemocy domowej oraz ochroną, a także wsparciem dziecka i rodziny. Z uwagi na fakt, iż przemoc jest zjawiskiem złożonym i wieloaspektowym, w celu realizacji Programu kluczowa jest praca zespołowa i ścisła współpraca pomiędzy instytucjami działającymi we wskazanym obszarze. Podjęte na podstawie Programu działania mają przyczynić się do zwiększenia skuteczności w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, a w konsekwencji do poprawy sytuacji osób dotkniętych przemocą domową oraz zapobiegania występowaniu tego zjawiska.

Realizatorami Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w powiecie łukowskim są:

1. Specjalistyczny Ośrodek Poradnictwa Rodzinnego i Interwencji Kryzysowej w Łukowie
2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łukowie
3. Ośrodki Pomocy Społecznej/Centra Usług Społecznych
4. Sąd Rejonowy w Łukowie
5. Komenda Powiatowa Policji w Łukowie
6. Prokuratura Rejonowa w Łukowie
7. Placówki oświatowe
8. Zakłady opieki zdrowotnej
9. Poradnie ds. uzależnień
10. Organizacje kościelne i pozarządowe
11. Społeczność lokalna
12. Media.

X. MONITORING PROGRAMU I SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Monitorowanie Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w powiecie łukowskim na lata 2021-2024 dotyczy całego okresu jego realizacji. Monitoring programu polega na zbieraniu danych dotyczących zrealizowanych zadań od podmiotów zaangażowanych w jego realizację.

Ewaluacja odbywa się poprzez zbieranie, analizę oraz interpretację danych zebranych podczas monitoringu. Przedmiotem ewaluacji jest skuteczność podejmowanych działań, głównie w oparciu o analizę osiąganych wskaźników. Uzyskane informacje przydatne będą przy planowaniu dalszych działań związanych z realizacją Programu. Dopuszcza się przeprowadzenie badań ankietowych w sytuacji braku odpowiednich danych. Zmieniające się uwarunkowania prawne i organizacyjne mogą wpłynąć na konieczność uzupełnienia Programu.

Informacje o zrealizowanych działaniach przedstawiane będą Radzie Powiatu Łukowskiego w corocznym sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łukowie i jednostek pomocy społecznej i wspierania rodziny.

XI. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Program finansowany będzie z różnych źródeł: budżetu gmin, budżetu powiatu, budżetu państwa, środków zewnętrznych (w tym finansowych Unii Europejskiej) oraz środków pozabudżetowych pozyskanych przez organizacje pozarządowe. Powodzenie realizacji Programu w dużej mierze uzależnione będzie od wysokości pozyskanych dodatkowych środków zewnętrznych. Realizacja części działań nie wymaga dodatkowych nakładów finansowych i te będą realizowane systematycznie.